

2 1983

ÅRGANG 95

OLSTIV

Teologiens frigjøring

Den nye misjonær

En søndag i Trondheim

Løssalg kr. 10

Hinsides mønsterplanen

Medarbeidere:
Ansv.: Else-Britt Nilsen
Layout: Hermann Bongard
Liv Greni
Aage Hauken o.p.
Kjell Arild Pollestad o.p.
Gunnel Vallquist
Redaksjon og ekspedisjon:
Akersveien 14, Oslo 1
Tlf. 20 72 48

Innhold

2	Om teologiens frigjøring	<i>Aage Hauken</i>
7	Den nye misjonær	<i>May</i>
8	En søndag i Trondheim	<i>Hanne Berentzen</i>
11	Fra det dype roper jeg	<i>Albert Raulin</i>
14	Litteratur	
16	Hinsides mønsterplanen	<i>Kjell Arild Pollestad</i>
20	Underfull er Herren i sine hellige	<i>Unni Klepper Joynt</i>

Blikk på tiden: omslagets fjerde side.

Neste nr. utgis 3. mars.
Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Abonnement kr. 120,- pr. år.
Utenfor Skandinavia kr. 140,-.
Annonser: 16 dager før
utgivelsesdagen.
Bankgiro: 6022.20.13073
Postgiro: 2 04 64 80.

Hvor går grensene?

Vold er i ferd med å bli et nøkkelbegrep for vår tid. En hvilken som helst avis gir tallrike eksempler:

- Eldre blir brutalt slått ned og ranet. Ikke engang i egne hjem er de trygge.

- «Krisesentrene» får bekreftet sin berettigelse gjennom utallige henvendelser.

- Barn mobbes av jevnaldrende slik at enkelte ikke lenger finner livet verdt å leve.

- Uhemmet ødeleggelseslyst belaster offentlige og private budsjetter med millionbeløp hvert år.

- De fleste av oss beveger oss ute ved nattetid med fare for vår sikkerhet.

I tillegg til urovekkende hendelser i nærmiljøet, vet radio, TV, video og andre massemedia å bringe oss den daglige porsjon vold fra andre himmelstrøk og kulturer. Vi minnes om talløse overgrep i forskjellige ideologiers og regimers navn. Og hvem tør benekte at krig er vold satt i system, selv om den i visse sammenheng synes unngåelig?

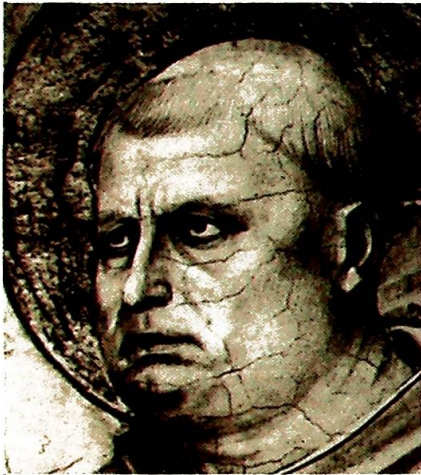
Det er nærliggende å spørre om vår tid faktisk er verre enn andre tider i denne henseende? Gjør ikke de moderne massemedia tilgangen på informasjon mye lettere enn før? Og

er det ikke «journalistisk» fristende nettopp å velge de sensasjonelle oppslagene fremfor solskinnshistorier om gode mennesker for ikke å si «vanlige» folk?

Dette er kanskje tilfelle et godt stykke på vei, og unødig angst skapes. Et annet forhold må imidlertid ikke glemmes. Man har et voksende inntrykk av at mennesker i dag lettere tør stå frem og si at de har vært utsatt for overgrep, for vold. Tidligere tiders idyll stakk kanskje ikke så dypt likevel.

Selv om noen kanskje skuffes, er sannheten her som ellers alltid å foretrekke. Det er den man må bygge på for å gå videre. Da blir utfordringen til oss ikke så mye å forarges og rystes som å være med på å trekke grensene og markere verdiene for tiden som er vår egen.

Else-Britt Nilsen

Thomas Aquinas som så dristig hadde befridd og fornyet det teologiske språk, var blitt «ortodoksi».

Om teologiens frigjøring

Sist høst var det 20 år siden Det annet Vatikankonsil ble åpnet i Roma. Uke for uke kunne man i den katolske presse følge tilbakeblikk på det som skjedde dengang, skrevet av dem som var med på begivenhetene. Ser man på det vell av refleksjoner som ble luftet i sakens anledning, kan man få inntrykk av at kirkemøtet uttalte seg om så meget, og på så mange vis at det ble direkte vanskelig å finne en ledetråd i det hele.

Men går man begivenhetene nærmere etter i sømmene, vil det vise seg at de lett lar seg redusere til en enkelt begivenhet, og den er av teologisk art. De refleksjonene som følger, er ment som en illustrasjon av hva denne består i, helt forsøksvis, selvfølgelig, ettersom det ennå er alt for tidlig å se de fulle konsekvenser eller trekke de fulle konklusjoner av dette viktige kirkemøtet.

Hva består så den altoverskyggende teologiske begivenhet i — som antydnet i det foregående? Den består i en teologiens frigjøring — intet mindre. Var da teologien før bundet? I aller høyeste grad. Siden vi på denne måten har gitt konklusjonen først, er det nødvendig å gå bak konsilet for å forstå den utvikling det her dreier seg om, skjønt i all korthet.

Thomas Aquinas

For det intellektuelle liv i Den katolske kirke fikk pave Leo XIII's pontifikat en avgjørende betydning. Han ga den avgjørende impuls til at Kirken samlet seg om én teologi, nemlig Thomas Aquinas'. Dette skjedde som et mottrekk til det mekaniske verdensbilde

og den materialistiske tenkning som preget tiden, og var i og for seg et klokt valg. Det som imidlertid fulgte i kjølvannet av denne utviklingen var at Kirken nå hadde fått, ikke bare én teologi, men samtidig ett teologisk språk, nemlig det aristotelisk-thomistiske. Og det var noe nytt i Kirkens historie. Tidligere tider hadde aldri «kanonisert» én filosofi, ett system, en form for tenkning, dvs. ett intellektuelt språk. Men nå var det et faktum. Av positive konsekvenser kunne man notere seg at teologene igjen begynte å studere Thomas' egne verker, og ikke bare kommentarene. Derav fulgte et stort og verdifullt arbeide med å tilveiebringe solide tekstutgaver. Denne gang var det Thomas selv man studerte. Likevel begikk man den

Biskop Preus hos paven

Roma (NØP). Biskop David Preus fra Den amerikanske lutherske kirke er blitt mottatt av Johannes Paul II. Ved privataudienser gir ikke Vatikanet noen opplysninger om hva som har vært diskutert, men fra Det lutherske verdensforbund og andre kilder opplyses det at samtalen dreide seg om økumenikk og om resultatene fra den store fredskonferansen i Moskva våren '82.

Kardinal König ønsker å gå av Wien (KN). Wiens erkebiskop, kardinal Franz König (77), har bekreftet sine planer om å søke avskjed. Vanligvis skal biskoper avløses på sin 75-årsdag, men König har fått sin embetstid forlenget av paven.

Han har nå sagt at han vil gå av snarest mulig etter pavens besøk i Østerrike i september i år.

Det annet Vatikankonsil — 20 år etter

3

synd å ta Thomas ut av sin høy middelalderse sammenheng og plante ham midt i en verden som for lengst var blitt preget av opplysningstid, revolusjoner, teknikk, industri osv. En teolog som opprinnelig var en farlig utfordring, fordi han var en revolusjonerende nytenker i sin tid (som hurtig ble fordømt ved de store læresetene i Europa), var nå blitt den katolske ghettos hoffteolog i den moderne verden. Thomas, som selv så dristig hadde befridd og fornyet det teologiske språk, var blitt «ortodoksi», eneste norm, eneste tillatte intellektuelle språk. Hans språk var, til tross for dets aristoteliske preg, nokså «vertikalt», med en sterk metafysisk tendens, og bidro derfor til å gjøre Kirken mer av en ghetto i en etter-kristen verden, mer vertikal i en tid som i stadig stigende grad vendte oppmerksomheten mot det historiske og samfunnsmessige. Uansett hvor stor Thomas hadde vært i sin tid, og få teologer kan vel måle seg med ham, var han nå blitt avgjort mindre, fordi han ble benyttet til et 'statisk' formål. Han som fremfor alt var opp-tatt av å stille spørsmål, ble nå anvendt som fasit.

Det sier seg selv at et slikt trekk virket lammende for den teologiske skaperkraft. Man hadde valgt å se seg tilbake heller enn til siden, og uten egentlig å ville det hadde man gjort det vanskelig å se fremover.

Tilbake til kildene

De som så lenger, ut over denne periodens «løsninger», valgte også å se seg tilbake i første omgang, men da lenger bakover enn Leo hadde gjort, bak Thomas, til kirkens første teologer og deres teologi, kirkefedrene og Skriften. Der fant de et teologisk språk som var langt mer historisk og personlig, eksistensialistisk om man vil. Deres oppdagelser fikk med tiden store konsekvenser for teologien, selv om de i begynnelsen ble sett på med atskillig skepsis. Teologer som Chenu, Congar, de Lubac, Rhaner, Daniélou, Baum o.a. representerte en annen tendens enn den offisielle. I denne sammenheng er det verd å merke seg at det hersker en forskjell mellom doktrine og teologi, en forskjell som til enhver tid vil utgjøre et av spenningsmomentene i katolsk tenkning. Med «doktrine» forstås en offisiell lære, be-

Ny kirelov

Johannes Paul II bekjentgjorde 25. januar 1983 ny kirelov. Under en kort seremoni i Vatikanet uttalte Paven at de 1.752 bestemmelsene i den reviderte kireloven trer i kraft 27. november.

kreftende og bindende. «Teologien» er av en mer privat art, den søker å tolke og forstå, oppdage nytt, oversette på ny gamle ord, søke nytt språk. Teologiens oppgave er å tenke omkring troen, gjennomtenke den, på ny og på ny. Teologien henter sin impuls fra Kirkens offisielle doktrine, men selv er den opptatt av å forstå den og tilegne seg den på en kritisk og reflekterende måte, ikke bare å gjenta eller reproducere. Teologenes «verksted» er altså et sted for skapende aktivitet, ikke bare forskende. Slik kan teologien bidra til å utvide og berike Kirkens forståelse av sin lære. Læreembetet taler imperativt, teologene forsøksvis. Sammen avspeiler de vesentlige sider ved Kirkens trosliv, og i skjæringspunktet mellom de to kan man ofte føle Kirkens teologiske pulsslag.

Det var altså denne gruppe, teologene, som fikk lide mest under en offisiell teologi (dvs. én teologi, ett språk). Det var derfor teologene, eller rettere sagt noen ganske få av dem, som begynte å søke ut over de fastlagte snevre rammer. Det var de samme teologene som på denne måten kom under mistanke og for en tid ble brakt til taushet — til ytterligere forarming av det intellek-

Nye kardinaler

2. februar utnevnte Johannes Paul II atten nye kardinaler. Blant disse finner man den polske kirkes leder mgr. Jozef Glemp, erkebiskopen av Paris mgr. Jean-Marie Lustiger, erkebiskopen av Milano mgr. Carlo Maria Martini og den kjente teolog jesuitt-pateren Henri de Lubac.

tuelle liv i Kirken. Men det var de samme teologene som senere fikk full støtte av læreembetet og ble anerkjente tolkere av Kirkens offisielle doktrine. Dette kunne først finne sted når teologien selv var blitt frigjort, og det skjedde under åpningen av Det annet Vatikanekonsil, av pave Johannes XXIII.

Johannes XXIII

Denne pave, som ikke kan regnes for teolog i akademisk forstand, og som ingen ventet skulle gi et bidrag av teologisk revolusjonerende art, ga teologien nye muligheter (egentlig ga han bare teologien dens rettigheter tilbake) da han i sin åpningstale til konsilfedrene i Peterskirken 11/10 1962 gjorde seg den observasjon at Kirkens lære fundamentalt sett er den samme gjennom alle tider, mens de ord som benyttes til å uttrykke trossannhetene er gjenstand for forandringer. Han forfektet med andre ord den enkle, men fundamentale sannhet at ord ikke er bærere av sannheten, de er heller en *pekepinn* i retning av den, «veimerker» om man vil.

Det som fulgte, til manges redsel og til andres fryd, var altså den omtalte *'frigjøring* av

Vatikanet og a-våpen

Katolske biskoper fra USA og en rekke vest-europeiske land har hatt et møte i Vatikanet hvor de har diskutert kirkens rolle når det gjelder nedrustningsspørsmål. Biskopene understreker kirkens moralske ansvar i spørsmål om krig og fred, het det i et kommuniqué offentliggjort etter møtet.

Biskopene diskuterte det teologiske grunnlag for kirkens lære om krig og fred, spørsmål om bruk av kjernefysiske våpen, den moralske

siden av opprustning med henblikk på avskrekking og politiske aspekter av våpenkappløpet, heter det. Fra de nordiske land var det ingen deltakere. Det var ikke kommet noen henvendelse om konferansen, uttaler biskop John W. Gran til N.T.B. Han uttrykker samtidig sin engstelse for at NATOs dobbeltvedtak kan føre til en opptrapping av verdens atom-våpenlagre.

Vatikanets finanser

Som enkelte lesere alt har bemerket, er dette aktuelle spørsmål ikke blitt omtalt utførlig i bladet. Pater Albert Raulin o.p. påpekte f.eks. dette i leserbrevet i forrige nummer. Vi regner derfor med å komme tilbake til denne saken senere.

RED.

5

teologien'. Man ga opp idéen om at étt språk kan uttrykke sannheten én gang for alle, man oppgav den *teologiske fundamentalisme* som hadde hersket i moderne tid. Intellektuelt sett begynte en bevegelse fra ett til flere språk, fra en monolittisk

teologi til en pluralistisk, fra nythomisme til bibelsk, patristisk og liturgisk teologi. Man gjenvant med ett noe av det 'universelle' ved kristendommen, det 'katolske'. Man beveget seg raskt ut av den ghetto man hadde søkt tilflukt i, og

begynte for første gang på lenge å føle seg mer hjemme i verden. Oppmerksomheten gikk følgelig mot samtiden. Enhetsbestrebelse kom i høysetet enten det gjaldt politikk, økumenikk, teknologi eller presteutdanning, liturgi og skriftsyn.

Pave Johannes hadde ønsket å få verden i tale. Men før man kan tale, må man ha lært seg evnen til å lytte, for å lære det språk som tales. Johannes xxiii var nemlig ikke lenger interessert i at Kirken skulle tale *til* verden, en verden som ikke lenger forstod Kirkens tale. Han ville at den fra nå av skulle tale *med* verden, på menneskenes språk, tidens eget språk. En frigjøring av *teologien* forutsatte derfor en frigjøring av *språket*, og det var akkurat det som skjedde. En opplagt konsekvens av dette er selvsagt at morsmålet ble tillatt i liturgien. En annen like opplagt konsekvens var at teologenes tale nå var blitt en nødvendighet.

Et åpent språk

For dem som brydde seg om å lytte, viste det seg at samtiden talte et *historisk* språk — ikke ontologisk, eksistensialistisk — ikke essensialistisk. Det var

dette noen få av teologenes flokk lenge hadde visst. Deres teologi ble derfor av uvurderlig verdi i det arbeidet som nå fulgte. Teologien fikk et preg som var langt mer dynamisk enn statisk, mer «horisontalt» enn «vertikalt», et «åpent» heller enn «lukket» språk. Og poenget med det hele var at denne teologien ikke bare skulle prøveres, men praktiseres, settes ut i livet.

Ingensteds er dette prinsippet så tydelig dokumentert som i den dogmatiske konstitusjon om åpenbaringen, 'Dei Verbum'. Den tjener som det beste eksempel i saken. Åpenbaringen er ikke lenger forstått som en åpenbaring av bestemte ord og fraser, som skal uttrykke tidløse sannheter, som en intellektuell opplevelse. Åpenbaringen er fremfor alt et spørsmål om Guds nærvær og forsyn i menneskenes historie. Det er historiske begivenheter og personer som er åpenbarings sannhetsbærere, ikke konsepter.

Dokumentet understreker med all tydelighet at det er Jesu Kristi person som er selve åpenbaringen av Gud. Siden den nye teologiske tendens her er klare uttrykt, var det bare å vente at det var omkring dette dokumentet at den første

Jubelåret 1983

I sin preken i St. Peterskirken på nyttårsdag minnet vår pave Johannes Paul II om året 1983 som er erklært jubelår fra 25. mars til 1. påskedag 22. april 1984.

store striden stod på kirkemøtet, mellom tilhengerne av det gamle teologiske språket og tilhengerne av det nye.

Et annet og like tydelig eksempel på et nytt teologisk klima er konstitusjonen om Kirken, 'Lumen Gentium'. Bibelske begreper som «Guds folk», «det alminnelige prestedømme», osv. har her fått en sentral plass. Det organiske, enhetlige og felles aspektet ved de troendes samfunn er satt i høysetet. Også denne konstitusjonen er gitt dogmatisk status av konsilfedrene. Erklæringer om religionsfriheten, ikke-kristne religioner, økumenikk, o.a. peker i samme retning.

Slik kunne man fortsette. Det er ikke alle eksemplene vi er ute etter i denne sammenhengen, men tendensen, den nye orienteringen hen mot verden slik den nå engang er, ikke bare mot det den *skulle være*.

Tyve år etter

Tyve år senere er det tydelig at klimaskiftet er kommet for å bli. Det har medført en stor oppblomstring av teologisk aktivitet, av pastoral interesse, av politisk våkenhet, av økumenisk ærlighet, av kirkerettslig tilpasning, av moralteore-

Jubelåret har fått som motto Frelsens år — forløsningens år, og det pekes på Kristus som «Redemptor hominis» — menneskenes frelser. I den forbindelse nevnte paven at Jubelåret vil bety meget for økumenikken — samarbeidet mellom kristne kirkesamfunn. «Frelsen, forløsningen ved Jesus Kristus, forener oss alle i den felles kjærlighet i Kristus, den korsfestede og oppstandne,» sa pave Johannes Paul II i sin nyttårspreken.

L'OSSERVATORE ROMANO

tisk diskusjon, osv. Midt i det hele og uhyre sentralt står teologen. Han eller hun har igjen fått bruke sine gaver i Kirkens tjeneste på en måte som er fremmede for fellesskapet, som kan styrke fellesskapet mellom de troende, som kan skape dialog med ikke-troende og annerledes-troende. Teologene forberedte det hele og fortsetter verket, men det må ikke glemmes at den som for alvor satte igang en kursendring, ikke var en av deres rekker. Han var 'bare' pave, som han engang kalte seg i møtet med noen lærde. Konsilet var *hans* idé, ikke teologenes. Men når han først hadde gjort seg opp en mening om hva som trengtes mest, nølte han ikke med å kalle teologene til hjelp.

Teologiens frigjøring fortsetter til denne dag i Den katolske kirke, like til frigjørings-teologi. Kirken opplever igjen en meget aktiv og skapende periode. Og herved er Kirken på ny kommet i tråd med sine gamle tradisjoner, blitt mindre monolittisk, mindre mot-reformatorisk, på samme tid mer reformert og mer katolsk.

*

«St. Olav» vil senere bringe en artikkelserie om den katolske kirke i USA 20 år etter konsilet. Ved Knut W. Ruyter.

Paven til Polen i juni?

Pavens planlagte tur til Polen i forbindelse med feiringen av 600-årsjubileet for Den sorte madonna, vil trolig innledes 18. juni.

Paven har nylig uttalt tilfredshet over forberedelsene som er i gang foran jubileet, men uttrykte samtidig en viss usikkerhet med hensyn til egen deltagelse.

Om hjelp

Noen mennesker i vår verden, den første, ønsker å gi hjelp og «håp» til den tredje verden gjennom en aksjon, innsamlingsaksjon. Andre mennesker i vår verden mener at

hjelp bør gis uten vilkår og arbeider for det.

I praksis betyr dette i vårt hjørne av verden, at to grupper motarbeider hverandre.

Mon tro om mennesker i den tredje verden oppfatter forskjellen på disse to former for hjelp? Mon tro om de ser forskjell på hjelp gitt av en hvit misjonærhånd eller en hvit hånd «uten vilkår»?

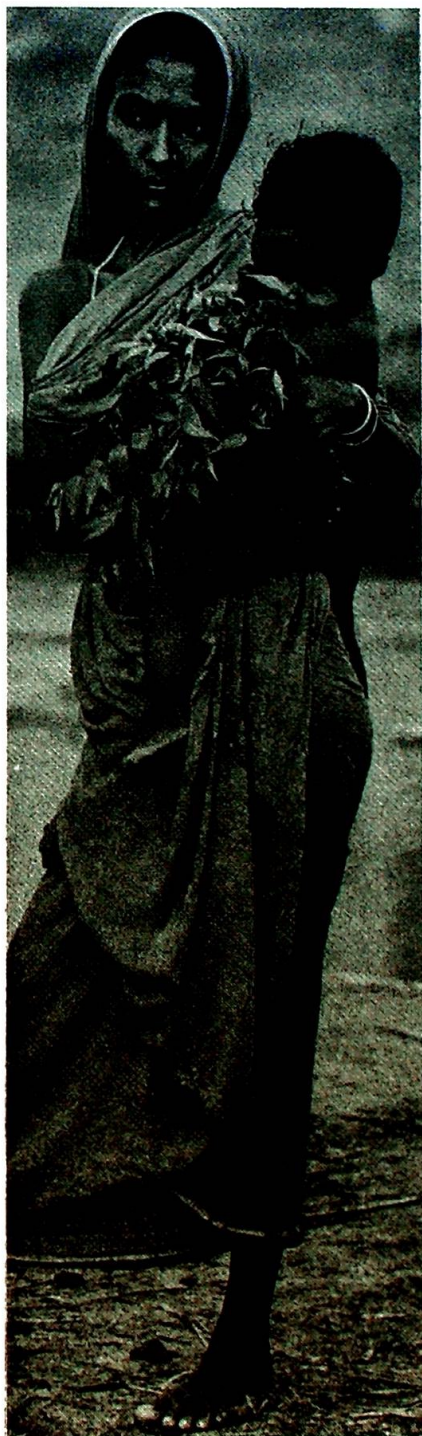
Menneskene i den tredje verden vil motta hjelpen fra en hvit fremmed hånd — ikke som...

FK-NYTT

Den nye misjonær . . .

7

- heter spiss(artikkelen) i det amerikanske tidsskriftet TIME for 27/12 1982. Den nye misjonærs typiske virkefelt er hos de undertrykte og forraktede folkegruppene i avsidesliggende strøk i Afrika, Latin-Amerika, Sørøst-Asias høyland, heter det. Den nye misjonær kommer fra alle kirkesamfunn, han eller hun er baptist eller metodist eller lutheraner eller katolikk eller...

De fleste kommer fra Europa, mange fra USA, men også noen fra den tredje verden. Noen av disse arbeider i den gamle verden, f.eks. nigerianeren Ken Okeke som er anglikaner og arbeider blant landsmenn i England. Han er forøvrig skuffet over hva han finner i det land som evangeliserte hjemlandet hans: England «faller mer og mer fra troen».

TIME regner med at det idag finnes rundt 220.000 misjonærer, av dem er omkring 138.000 katolikker. Men, heter det, uansett misjonærens kirketilhørighet, er det de fattigste som er hans eller hennes anliggende. Det diskuteres hvor langt misjonæren kan gå i å arbeide for de fattiges rettigheter. Katolske geistlige kan, etter pavens bestemmelser, ikke ha politiske hverv.

Noen få er ulydige mot bestemmelsen; andre, mange andre utfører politisk arbeide uten politiske hverv. Slik arbeidet to franske, katolske geistlige i Brasil med å veilede fattigfolk om hvilke rettigheter de hadde til jorden i et bestemt distrikt. Disse to står nå tiltalt for «å ha oppfordret til drap» i en episode som etter referatet i

TIME ser ut til å ha oppstått etter provokasjon fra myndighetenes side.

Et annet fellestrekk for «de nye misjonærer» kalles «inkulturasjon», d.v.s. å tilpasse det kristne budskap til den lokale kultur. Istedenfor å kristne Afrika, skal misjonærene hjelpe til med å afrikanisere kristendommen. Det er i og for seg ikke noe nytt, pater Matteo Rocci SJ forsøkte for 400 år siden å la kristen troslære omfatte også kinesisk fedrærerbødighet. Han ble stoppet i forsøket av dominikanerne og Vatikanet (eller omvendt). Nytt eller gammelt, misjonærene balanserer her på en knivsegg. TIME gjengir en kilde i Vatikanet som mener at inkulturasjon alltid er vanskelig og noen ganger farlig: Å forlate sin egen kultur og anta kulturen til det folk en arbeider blant, kan føre for vidt — animisme nevnes som et eksempel.

Men bare å vise respekt for den lokale kulturs egenart, kan være vanskelig nok. I et protestantisk misjonsområde i Indonesia godtas flerkoneri — dersom mannen ved konversjonen allerede hadde flere koner. Ellers ikke. TIME rappor-

Paven til Ecuador og Peru
Guayaquil (KN). Paven skal besøke Ecuador og Peru i mai 1984. Dette opplyser erkebiskopen i Guayaquil, Bernardino Echeverria Ruiz. Paven skal besøke de tre største byene i Ecuador: Quito, Guayaquil og Cueca, og oppholde seg i landet i fem dager.

terer også at et sted i Bolivia har protestantiske misjonærer endog «ståsatt seg selv til ikke å protestere mot skikken i Ayore-stammen hvor den førstefødte blir drept og de gamle begravet levende». — På den bakgrunn synes det kanskje rimelig om vi snart begynte å spise hestekjøtt igjen her i Norge!

Katolsk katedral gjenåpnet
Kanton (KN). Den 92 år gamle katolske katedral i Kanton i Folkerepublikken Kina ble nylig gjenåpnet etter en omfattende restaurering. Kirken kontrolleres av den kinesiske katolske patriotiske forening. Foreningen ble opprettet i 1957, og den avviser enhver kontakt med paven.

Et tredje fellestrekk for «de nye misjonærer» er å utvikle selvstendige lokalkirker. På bakgrunn av sitt mer enn trettiårige virke i Tanzania, sier pater Joseph Kelly: «Mens forretningsfolk forsøker å gjøre seg uunnværlige, forsøker misjonærer å gjøre seg unødvendige». *May* ●

En søndag i Trondheim

av Hanne Berentzen

Høymesse i en norsk kirke søndag klokken elleve, og du skjønner knapt et ord av det som blir sagt. Tungetale? Langt ifra. Det var bare minoritetsgruppe og majoritetsgruppe som byttet rolle.

Nordmennene i St. Olavs katolske kirke i Trondheim måtte nylig nøye seg med å få evangeliet lest på sitt eget språk, mens vietnameserne ubesværet kunne ta aktivt del i hele liturgien, og forstå både salmer og preken.

Pastor Francis Xavier Hai kom som flyktning til Norge for to år siden. 6. november ble han presteviet, og har sammen med to andre ansvar for vietnamesere i hele Norge og Sverige. (Foto: Ivar Mølsknes.)

St. Ansgar til ære

Benrester etter den hellige erkebiskop Ansgar, «Nordens apostel» (801-865), som har vært oppbevart i domkirken i Hildesheim, er nå erklært vitenskapelig autentiske. De skal nå få sin plass i et relikvieskrin i et eget St. Ansgar- kapell i domkirken i byen Hildesheim. Denne byen ligger ca. 25 km fra Hannover i Vest-Tyskland.

Det var en stor begivenhet i St. Olav menighet da de slik for første gang feiret messen forrettet av pastor Francis Xavier Hai, en ung vietnameser som ble viet til prest i Oslo sist høst. I katolsk sammenheng blir en nyinnviet prests første messe spesielt feiret, i takknemlighet over at Gud tar et nytt menneske i sin prestedtjeneste. Særlig stor var gleden

over å få flere vietnamesiske prester, som sårt trengs i arbeidet blant flyktningene. Pastor Francis Hai var i Trondheim sammen med sine to vietnamesiske kolleger. De tre bor i Oslo, og skal betjene alle vietnamesiske katolikker i Norge og Sverige. Det betyr at katolikkene i Trondheim får besøk av vietnamesisk prest bare et par ganger i året.

Denne søndagen var en av disse anledningene, og altså en spesiell sådan. Katolske vietnamesere fra hele Trondheims omegn møtte opp, og etter høymesse var det fest med taler og gaveoverrekkelser på norsk og vietnamesisk. Hele menigheten var blitt oppfordret til å gå i høymessen som vanlig, og på den måten både vise solidaritet og samhörighet med flyktningene i menigheten, og oppleve den situasjon vietnameserne har til daglig med store språkbarrierer i gudstjenesten.

De norske vi snakket med etter gudstjenesten uttrykte glede over å ha fått være med på å feire messen på vietnamesisk. De følte seg beriket og takknemlige, selv om de knapt hadde forstått mer enn amen og halleluja, fremmedord som er felles på norsk og vietname-

sisk. Oppbygningen av messen er jo den samme i katolske gudstjenester over hele verden, og det var tydelig at menigheten i St. Olav ikke hadde problemer med å følge med i hva som skjedde, selv om det foregikk på vietnamesisk. De visste når det var syndsbejelse, når det var bønn og lesning, når det var Fadervår og når de — på vietnamesisk — ble oppfordret til å gi hverandre hånden i fredshilsen før nattverden. Vietnamesisk korsang og menighetssang med gitar som eneste instrument gjorde inntrykk. Denne søndagen var det vietnameserne som ga av sin kultur til trosfeller i Norge.

— Vi skjønner ikke mye når du sier «Hei Giêrusalem, hay coi áo tang chê và sàu khô cua nguai», pastor Francis Hai. Hva snakket du om i din preken?

Fulle av forventning

Jeg tok utgangspunkt i denne lesningen fra Baruks bok, og sa at vi er i samme situasjon som Israels folk var i Babylon. På samme måte som de ble oppfordret til å holde motet oppe og glede seg, kan vi også være fulle av forventning fordi Jesus Kristus kom-

FORSIKRINGSBANKTILBUD
VESTA LIFSFORSIKRINGSBANKTILBUD
HYGEA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

mer snart. Paulus understreker det samme i dagens andre lesning, og i evangeliet heter det at Jesus Kristus kommer, ikke bare i menneskenes historie, men også i historien til hver enkelt av oss. Som døperen Johannes skal vi derfor være med å gjøre veien klar for Herren, sier pastor Francis Hai.

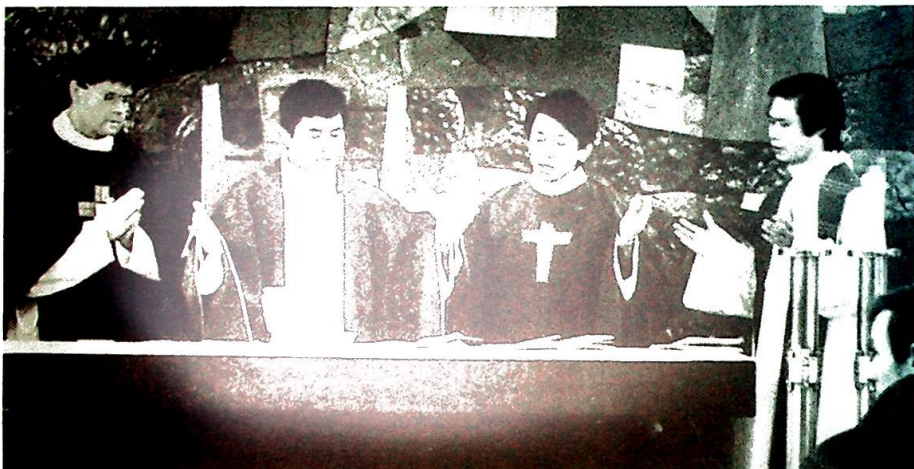
Han forteller at han kom til Norge som flyktning høsten 1980, og kjenner flere av vietnameserne i Trondheim fra Singapore. I Vietnam studerte han psykologi, filosofi og teologi, men som teologistudent ble han forfulgt av myndighetene, og flere av hans kamerater ble fengslet. Han visste at han ikke kunne bli presteviet i Vietnam, der det er sjelden myndighetene gir tillatelse til presteordinasjoner. Etter at han kom til Norge dro han til Roma for å fortsette sine teologistudier med tanke på å bli prest i Norge.

Integrering

— Vi ser det som viktig å prøve å integrere utlendingene i menigheten. Derfor vil vi heller feire messen sammen med vietnameserne på vietnamesisk, med de faste leddene på latin og evangeliet lest på

Nytt tilbud fra Vatikanradioen
Fra og med den 3. januar i år ble de skandinaviske programmene utvidet i Vatikanradioen. Det betyr at man daglig kan få sendinger på ett av de skandinaviske språkene mellom klokken 20.15 og 20.30 norsk tid.

Pater Lars Rooth sj. sier til Norsk Økumenisk Pressebyrå at det hovedsakelig blir norsk stoff om mandagene, finsk på tirsdagene og svensk på de andre dagene. Sendingene blir nå kringkastet på kortbølge i 49, 31 og 25 meter-båndet eller på 6,005, 9,615 og 11,715 kHz. Utsendingen over 49 meter-båndet er av ny dato og går over 500 kW-senderen. På mellombølge kan man særlig på vinterstid få inn sendingene på 1,611 kHz eller 186 m.

norsk, enn å holde en ren vietnamesisk messe utenom høymessetid. Integrering betyr ikke assimilering, som ville være å kreve at de skulle ta del i messen på våre premisser. Vi synes det er viktig å holde sammen som menighet, derfor leser vi evangeliet både på norsk og vietnamesisk på vanlige søndager, og har enkelte messer der vietnamesisk dominerer i liturgien, sier pater Olav Müller i St. Olav menighet i Trondheim.

Hans menighet er en av Trøndelags mest internasjonale forsamlinger, der det fins folk med bakgrunn i minst 20 ulike nasjoner. Selv om menigheten i alle år har hatt internasjonale islett, har det oppstått en ny situasjon de siste par årene, da menigheten har fått tilskudd på ca. 50 katolske vietnamesere og om-

trent like mange polske flyktninger.

Felles tro over grensene

— Det fine med en slik situasjon er at vi opplever fellesskapet på tvers av landegrensene, språkgrensene og kulturgrensene, opplever noe av kristendommens overnasjonale karakter, sier pater Olav Müller. — I messen opplever vi mysteriet sammen. En ren norsk menighet kan stå overfor den fare å gjøre kristendommen nasjonal, trekke nisselua ned over ørene og gjøre Kristus til nordboer. Ingen har patent på Kristus, han er vår venn og frelser uansett nasjon og tenkemåte. Ulike nasjonaliteter i samme menighet bidrar til at det blir høyt under taket, kirken vår avspeiler i miniatyr den verdensomspennende

Kvinneresenter for innvandrere
Det nye kvinneresenter for innvandrere i København ble åpnet før jul. En tverrkirkelig gruppe står bak senteret. Hensikten er bl.a. å bekjempe rasisme og andre former for diskriminering av utlendinger.

Daglig leder er St. Josefsøster cand. psychol. Susanne Sønderbo. KAT.ORIENT.

Albert Raulin

Fra det dype roper jeg

Lukas forteller at Jesus en gang var «et sted og bad» (11,1). Da han var ferdig med å be, sa en av disiplene til ham: «Herre, lær oss å be slik som Johannes lærte sine disipler det!» Og uten å nøle lærte Jesus sine disipler å be «Fader vår». Var denne bønn en improvisasjon, en tekst som sprang ut av Jesu omsorg i øyeblikket? Var den ikke snarere frukten av en lang, intens og smertefull prosess i Jesu eget sinn? Og hvis denne bønn var resultatet av en modningsprosess, er det mulig for oss å finne ut av hvor og når bønnen hadde tatt form i Jesu bevissthet?

kirke, samtidig som vi holder fast ved at vår menighet er norsk. Et flertall av menighetslemmene er norske, menigheten er plantet i norsk jord, og vi skal holde på vårt norske preg i liturgi og forkynnelse.

Økt toleranse

Pater Müller tror det internasjonale miljø i menigheten også bidrar til økt toleranse i sin alminnelighet: — Hele menigheten blir jo blandet, de sitter ved siden av hverandre i messen og på kirkekaffe, opplever at det er forskjellige skikker, og lærer å bygge bro, ikke bare over språkbarrieren, men en lærer også hvordan folk fra en annen kultur tenker og føler annerledes enn oss. Jeg synes nok vi har merket hvordan det faktisk er blitt høyere under taket i menigheten de siste årene.

●

Den evangeliske lesning for første søndag i fasten kan kanskje hjelpe oss til å komme på et spor. Den forteller, som kjent, om Jesu fristelse i ørkenen (Lk. 4,1-13).

Berøringspunktene mellom Fader vår og beretningen om fristelsen er mange og iøynefallende.

Fader vår, du som er i himmelen

Like før Jesus av Ånden ble ført omkring i ødemarken, vet vi at han var blitt døpt av Johannes i Jordanelven. De to begivenheter er nær knyttet til hverandre i alle de tre evangelier som forteller om oppholdet i ørkenen. Sentralt i dåps-hendelsen står røsten fra himmelen: «Du er min sønn, som jeg har kjær.» Jesus har altså like før sitt møte med djevelen erfaret at Gud er Faderen i

himmelen. Man kan diskutere om i hvor høy grad Jesus under sin oppvekst i Nasareth la vekt på sin himmelske opprinnelse. Det som er sikkert, fordi evangeliene vitner om det, er at han, da han ble konfrontert med Satan, nettopp med uhorst kraft var blitt seg bevisst at han var Guds sønn. Og hvorfra får Jesus mot og kraft til å kjempe i ørkenen om ikke fra den nyvunne innsikt i at Faderen i himmelen elsker ham og verner om ham. Om Jesus i de førti døgn han dro omkring i ødemarken, har formulert en bønn, så har den utvilsomt vært rettet til den himmelske far, far i en betydning som intet menneske før ham hadde fattet.

Takken har mange former

Utenlandsk hjelp er velkommen i Polen. De som sier annet, vet ikke hva den vanlige polakk mener. Men polakken er stolt og selv-

stendig, bare sjelden kommer gleden over mottatt hjelp åpent til uttrykk. Når ingen andre hører eller ser, gir takken seg mange utslag.

Under innlastingen av personlig bagasje forlot vi varebilen utenfor et hus. En av oss ble sittende igjen for å passe bilen. Vi hadde parkert utenfor en forretning som bl.a. solgte frukt (epler er forholdsvis lett å få tak i). En eldre mann går forbi bilen, kikker på nummerskiltene. Omsider våger han seg bort til

bilen, smiler og veksler et par ord. Vi gir ham diskret fire-fem bokser med norsk leverpostei. Han forstår ikke hvorfor, men smiler og takker. Ingen andre ser oss. Idet han skal til å gå, blir han i villrede. Han går litt fram og tilbake, forsvinner så inn i fruktbutikken, og et øyeblikk etter kommer han ut med tre nyinnkjøpte epler som han gir oss.

— Takk, sier han, og går...

Fra en reportasje i Tjenestemannsbladet ved K. Antonsen

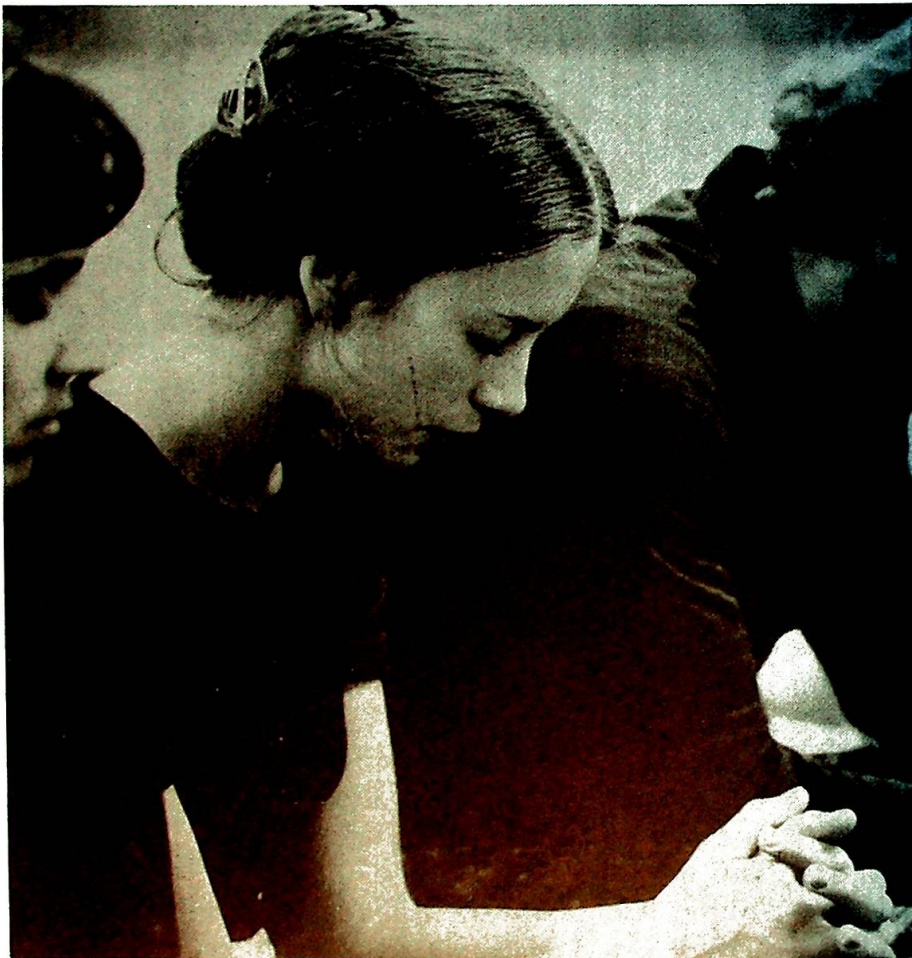
12

Helliget vorde ditt navn

Et av Satans krav er at Jesus skal kaste seg ned og hylle ham. Hvor blasfemisk må ikke dette ha lytt i Jesu ører! Hva! Skulle djevelens navn opphøyes og guddommeliggjøres? Ikke for noen pris! Heller dø av sult i ørkenen. Jesus har bare en eneste bønn, og den er rettet til Faderen: La ditt navn lyse blant oss, ditt navn, og intet annet. Helliget vorde ditt navn!

Komme ditt rike

Jesu belønning, hvis han kaster seg ned og hyller Satan, er, ifølge Fristerens eget utsagn, at han skal herske over samtlige jordens riker som allerede ligger for hans føtter, der han er blitt løftet opp av Den onde ånd. Synet av så stort et rike var ment å skulle forføre Jesus. Og fristelsen var sterk, herligheten var overveldende. Jesus visste at mange mennesker, og ikke av de dårligste, ville la seg rive med av en slik vilje til makt. Derfor var det maktpåliggende for ham å trygle Gud om at *hans* rike skulle bryte frem og frarøve alle andre riker deres falske glans. La ditt rike komme, og alene dette riket!

Skje din vilje som i himmelen så og på jorden

Satan er fullt ut på det rene med at Guds vilje skjer i himmelen. Den falne engel har all grunn til å vite det. Han kjenner også Skriften. Derfor kan han sitere salmen og si til Jesus: «Er du Guds sønn, så kast deg ned herfra (templets tind), for det står jo skrevet

«Han skal gi sine engler befaling om å vokte deg...») Ja, englene adlyder Gud. Djevelen kan ikke gjøre noe ved det. Men tanken om at det samme skulle skje også på jorden, opprører ham. Det er derimot nettopp den sak Jesus vil tjene: «Mennesket lever ikke av brød alene», men av de ord som kommer fra Guds munn, og det vil si de bud som uttrykker

MILITÆRES VALFART til LOURDES

Avtjener du verneplikten i mai 1983 eller kjenner du noen som gjør det? Hvert år arrangeres militær valfart til Lourdes. Alle som er i det militære kan delta i valfarten som er sterkt subsidiert.

Et hefte som presenterer tilbudet kan fås ved henvendelse til UNKF's sekretariat, Akersveien 5, Oslo 1, tlf. 20 72 26.

13

hans vilje. I Johannes-evangeliet sier Jesus faktisk det samme: «Min mat er å gjøre hans vilje som har sendt meg» (4,34) Hva skal Jesus så be om annet enn at Guds vilje må skje på jorden som i himmelen. For det er det Satan gjør opprør mot.

Gi oss idag vårt daglige brød

Jesus er sulten, det er til og med det vi husker best fra hans opphold i ødemarken. Han faster jo, totalt. Hvor er det blitt av hans daglige brød? Det er vekk, men Satan har et forslag: Ta disse stener og omskap dem til brød... hvis du er Guds sønn. Er det ikke i denne situasjon at Jesus for alvor har forstått at det er av Gud og ikke av noen annen vi skal vente vårt daglige brød? Og derfor ber han om det, istedenfor å misbruke de krefter Gud har gitt ham.

Forlat oss vår skyld...

Nå følger en bønn i Fader vår som tilsynelatende ikke har noe å gjøre med beretningen om fristelsen. *Forlat oss vår skyld som vi og forlater våre skyldnere.* Skal vi ta den som et bevis på at Fader vår umulig kan ha sitt utspring i Jesu egen fastetid?

Jesus var uten skyld, han kunne ikke be Gud om tilgivelse på egne vegne. Det er sant nok. Men da Jesus trengte inn i ødemarken, kom han fra Jordanelvens bredder. Der hadde han opplevet et helt folk som søkte Johannes for å bekjenne sin synd og få tilgivelse. Johannes dømte jo til syndenes forlatelse. Jesus hadde nettopp møtt et skyldbetyngt folk som

trenger tilgivelse. Han blir seg sin oppgave bevisst: Han skal forsonne det syndige menneske med Gud. Og det er Satan som holder menneskene fanget og reiser den ene mot den andre i fiendskap og uforsonlighet. Intet er derfor mer naturlig enn at Jesus, under sitt opphold i ørkenen, mediterer over hovedbetingelsen for at Gud skal kunne forsonne syndige, selvgode og nærtagende mennesker med seg: At de skal tilgi hverandre. «For dersom dere tilgir menneskene, når de har forgått seg, da skal dere også selv få tilgivelse av deres himmelske Far» (Mt. 6,14). Mon ikke denne setning i bergprekenen var blitt innlysende for Jesus i ørkenen etter at han hadde møtt folkeskarene hos Døperen Johannes?

*Led oss ikke inn i fristelse,
men fri oss fra det onde*

Mange forskere mener at oversettelsen her er for svak. Det burde stå: Fri oss fra den Onde (hankjønn, og ikke intetkjønn). Vi, innbilske mennesker, har lett for å kokettere med det onde, for vi ser ikke stort mer enn overflaten av det. Jesus derimot hadde fått erfare hva det dreide seg om. Han hadde stått ansikt til an-

HUSK

Liv Bliksrud KRITIKK OG TRO

Tekster
av Sigrid Undset
St. Olav Forlag 1982
Kr. 96,-/ib.

Ny:

SIGRID UNDET I DAG

Forord: Pål Espolin Johnsen
Bidrag: Ebba Haslund, Ellisiv Steen,
Finn Thorn, Mette Nygård, Vigdis
Ystad, Carl Henrik Grøndahl.
Kr. 85,-/hf.

Litteratur

sikt med selveste den Onde. Daglig i sin grusomme ensomhet i ødemarken opplevde han ondskaper i rendyrket form, og dermed fristelsens realitet. Dermed lærte han å kjenne Fristerens uhyre sterke makt. Var det ikke nettopp i denne situasjon han måtte formulere menneskenes bønn slik som han gjør det i Fader vår? Ikke bare: Gi oss kraft til å overvinne de fristelser som vi leilighetsvis kommer til å bli utsatt for. Men meget mer radikalt: Led oss ikke engang inn i fristelse. Gjør oss fri for den Ondes angrep. Med det Jesus nettopp hadde erfart, blir det innlysende at han var nødt til å oppfordre oss til å trygle om nettopp denne frihet.

Det er mulig at noen av dem som har lest denne betraktningen til ende, fremdeles mener at Jesus på oppfordring improviserte et Fader vår som han ikke hadde tygget på før. De må tillate meg å være av en annen mening, for jeg tror de undervurderer disiplenes nød, når de vil lære å be, og stundens alvor. Jesu svar på deres oppfordring kunne ikke bestå av ord, det måtte springe ut av de mest dyrekjøpte av hans eksistensielle erfaringer. Og på det tidspunkt, lenge før Getsemane og Golgata, er det klart

*K. M. Nielsen (utg.)
og J. Lyster*
Middelalderens danske
Bønnebøger
V: Kommentarbinder,
Gyldendal, København 1982.

Med *Middelalderens danske Bønnebøger*, bind V, avsluttes en av Det danske Sprog- og Litteraturselskabs gamle planer: Utgivelsen av en rekke utrykte håndskrifter som avspeiler mange sider av vår katolske middelalders religiøse, estetiske og språklige horisont og dens sammenheng med europeisk kultur.

Bindet inneholder håndskriftbeskrivelse, kommentar og register over bønner ved utgiveren, professor Karl Martin Nielsen. Sogneprest Jens Lyster har bidratt med omfattende registre over emner, egennavn og skriftsteder.

Det er særlig de siste regi-

at det må ha vært den hårde fastetid i ørkenen.

Jeg konstaterer forresten at evangeliet for tirsdagen i første uke i fasten, i nær tilknytning til søndagen, beretter om den gang Jesus ba disiplene å be Fader vår. Er det bare et sammentreff?

strene som baner vei for et fruktbart studium av de fire vektige tekstbind som alt foreligger. Få vil ha mot til å lese dem fra perm til perm. Ved hjelp av registrene blir det imidlertid mulig å skjelne og sammenligne mer markante trekk i senmiddelalderens fromhetsliv. Og videre — etter det gamle prinsipp: *lex orandi, lex credendi*, dvs. i våre bønner blir vår tro avspeilet — danne seg et bilde av hvordan Kirkens lære fant uttrykk i legfolkets bønner, og hvordan denne lære — etter bønnenes form og innhold å dømme — ble oppfattet.

Her er det umulig å omtale alle de observasjoner som registerbindet gir anledning til. Et forbausende antall bønner og påkallelser mot en brå død, gjenspeiler livets usikre kår. Med unntak av breviarets Davids-salmer er liturgiske bønner meget sparsomt representert. Det ser forøvrig ut til at påskelovsangen har inspirert noen bønner til julemessene!

Språklige og tekstkritiske studier vil kunne klarlegge noen av bønnenes herkomst og vei gjennom Europa, og slik tilføye nye trekk i vår forståelse av sammenhengen i Vestens kristenliv. *Georg Heggum*

**Ådel Gjøstein Blom
NORSKE MELLOMALDER-
BALLADER**

Bind I / Legendeviser

Meloditillegg
av Øystein Gaukstad og Niels
Schiørring

Kr. 195,-/ib.

**DÅPEN I NORSKE
KIRKESAMFUNN**

Ved Peder Eidberg, Per Bjørn
Halvorsen, Martin Jacobsen,
Lars-Erik Nordby, Kjell Olav Sannes,
og Martin Ski.

Kr. 59,-/hf.

Forørrig godt uvalg i litteratur fra den
ortodokse kirke, i engelsk
oversettelse.

ST. OLAV BOKHANDEL AS

Akersveien 14, Oslo 1
Tel. (02) 20 72 48
Kl. 9-16. To.: 9-18. Lø.: 9-14

Antonia White

Frost i mai 1907

Grøndahl & Søn, 1982.

Kostskoler er ikke særlig velsett i norsk mentalitet. Vi synes at barn skal få vokse opp hos mor og far, når dette er mulig. Klosterskoler oppfattes her som en skumlere utgave av kostskolen, med unødvendig strenghet og mørke korridorer. Denne oppfatningen bekreftes til fulle av Antonia Whites roman «Frost i mai», som utkom i London i 1933, og i Norge i 1982.

Antonia White, født i 1899, forteller om en 9-årig pike som kommer til en pensjonat-skole drevet av nonner i 1907. Stedet beskrives som et lukket og trykkende univers, hvor nonnens sårende bemerkninger avleveres med innsmigrende smil. Ved et straff- og belønning-system, blir piken dydsmønstre i det ytre, mens misunnelse og sjalusi hersker.

Det katolske fromhetsliv virker fullstendig dekadent, med vekt på kvantitet av fromhetsøvelser. Den pedagogiske målsetningen er like gal: egenviljen skal knekkes for å bringe barna til ydmykhet.

Bokens dramatiske høydepunkt består i at 13-årige Nanda's manuskript til en omvendelsesroman, med beskrivelsen av heltinnens utsvevende liv før omvendelsen, blir konfiskert, og piken blir utvist fra skolen for forseelsen.

Denne anmelder kan ikke se at «Frost i mai» har noen større litterær verdi. Nanda skal være fra 9 til 13 år i løpet

av skildringen, men hennes refleksjoner synes å være et voksent menneskes. Nonnens kulde overfor barna gis ingen psykologisk forklaring. Nandas far fremstilles som et klokt og kjærlig menneske. Men når han har lest 13-åringens manuskript, nekter han henne å kalle seg far!

Fantes det i England i 1907 en skole som lignet romanens diktete verden? I så fall må en håpe at den er nedlagt, eller at Freud, sunn fornuft og kristen kjærlighet må ha gjort den om til et sted hvor mennesker utvikler seg etter det klassiske katolske prinsipp «Nåden ødelegger ikke naturen, men gjør den fullkommen.»

Det er tilgivelig at oversetteren kaller sakramentsandakt «benediksjon» og kommuniteten «trossamfunnet». Men hun burde vite at «oppstandelsen» ikke i noen kirke heter «gjenoppstandelsen». *Arne Fjeld*

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

16

Patrick Kermit intervjuet av Kjell Arild Pollestad

BØKER OM DET INDRE LIV

fra Bokforlaget ARTOS

Örkenfädernas Tänkespråk:
i urval och översättning från
grekiskan av *Doc. Per. Beskow*.
180 sid. 65:-.

Texter, Meditationer och Brev:
Broder Charles av Jesus,
(Charles de Foucauld) 137 sid.
40:-.

Helgonlegender *Ur Legenda
Aurea* De klassiska legenderna
om Maria och apostlarna bl.a. 300
sid. 35:-.

Den fördolda verkstaden: *Hjalmar
Ekström* Själavårdande brev av
en nutida svensk mystiker. 105
sid. 30:-.

En själasörjares brev: *Gerhard
Tersteegen*. Klassisk andaktsbok
för de «stilla i landet». 276 sid.
30:-.

Vägen till kontemplation: *Thomas
Merton*. Klassiker. 153 sid. 30:-.
Bröd i Ödemarken: *Thomas
Merton*. Meditationer över
psaltartexter. 134 sid. 30:-.

Den Hellige Ande i den Kristnes
personaliga liv: *K. Ware*. Ortodox
teologi om Andens verk. 30 sid.
15:-.

Bönen *Alexis Carrel*. Förunderlig
introduktion om bönen. 38 sid.
20:-.

*Priser i svenske kroner.
Bestilling hos ARTOS,
Vallnåsvägen 28, S-923 00
Storuman, Sverige. Eller betaling
Sv Postgironr. 91 95 88-4.
NB! Skriv bestillingen på
blanketten! Fritt for
ekspedisjonsgebyr eller porto.*

Den katolske kirken i Tromsø legnet av Marit Bockelie.

Hinsides mønsterplanen

Det har vært mange prester i Kirkens historie, men det har vært enda flere ministranter. Utallige er de gutter som gjennom tidene har gått biskoper og prester til hånde ved alteret, og til tross for de moderne liturgiske forenklinger er korguttene fremdeles ikke ganske arbeidsløse. Dersom høymessen feires slik messeboken forutsetter, trenges der korgutter både til å bære lysene, korset og røkelsen, og da skjønner man lett at i våre små menigheter er ministrantene ikke truet av arbeidsledighet. Derimot har deres tjeneste dessverre mistet mye av sin verdighet og status, for det første fordi de mange steder ikke får skikkelig opplæring, for det annet fordi deres oppgaver ofte overtas av småbarn. Det er imidlertid bedre å ha én ministrant som kan sine ting, enn fire som ikke vet hvor de skal gjøre av seg.

I Tromsø måtte jeg nøye meg med én, men han var til gjengjeld så trofast og flink at han bør bli presentert for St. Olavs lesere. Det er rimelig at vi av og til intervjuer noen av de unge, og *Patrick Kermit* er en verdig representant for den oppvoksende slekt. Han er dessuten sekretær for menighetens katolske ungdomslag.

Til tross for at Patrick når dette trykkes sannsynligvis allerede vil ha nådd 180 cm, er han født så sent som i 1969, på St. Josephs Hospital i København. Hans far er dansk, og Patrick bodde sine fire første år i Danmark, og taler fremdeles en litt skarrende Tromsødialekt. Hans mor er derimot fra Tromsø.

— Begge mine foreldre er konvertitter, men selv er jeg vaskeekte katolikk, født og

oppvokst i den katolske tro, sier han med den triumfalisme som får oss konvertitter til å føle oss litt annenrangs.

Patrick er den eldste av tre brødre.

— Det å være eldst er på mange måter en fordel. Man utvikler mer ansvarsfølelse. Men haken ved det er at når noe skjer, er det som oftest storebror som må ta støytten. Småbrødrene lever mer beskyttet.

Det er så sant som det er sagt. Siden Patrick bare er tretten år, og går i syvende klasse, må vi også komme med det obligatoriske spørsmål om hvordan han trives på skolen.

— Jeg trives særlig godt i musikk- og historietimene. Selv driver jeg nå og lærer å spille klassisk gitar, og har dessuten sunget sopran i

Tromsø domkirkes guttekor. Jeg har nettopp vært dispensert en tid på grunn av stemmeskiftet, men nå er jeg tilbake som bass, forsikrer Patrick med en røst som ennå ikke er falt helt til ro i sitt dype leie.

— Det gleder meg at du liker historie, for det er ellers et fag som mange unge vantrives med.

— Jeg synes det er både spennende og berikende å lese om fortiden, ikke minst om store hærførere som Aleksander den store og Hannibal, eller våre egne norrøne saga-helter. Den gamle historieskrivning gir et levende bilde av hvordan forholdene var i gammel tid, hvordan hærførerne inntok forskjellige borger, og løste vanskelige problemer på en lur måte. Aleksander den store løste for eksempel den innviklede gordiske knute rett og slett ved å hugge den over med sverdet...

— Men lærer dere virkelig om dette på skolen? Jeg trodde de moderne lærebøker i overensstemmelse med vår tids smak unngikk å skildre helter, og i stedet la vekt på fortidens sosiale misforhold, kvinnens stilling og lignende.

— Vi får heldigvis vite *litt*

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING: (02) 19 12 00 - SERVICE (02) 19 12 20

Jesuittene velger ny leder

Roma (KN). Den katolske kirkes største orden, jesuittene, har fått klarsignal fra paven om å velge ny ordensgeneral. Den nåværende leder, Pedro Arrupe fra Spania, har vært syk siden august 1981, og ordenen ledes midlertid av en pavelig delegat. Valget vil finne sted i september.

18

om de store menn også. Resten finner jeg frem på egen hånd. De mest interessante historiene leser jeg på fritiden. Historie kan være vel så spennende som kriminalromaner.

— Synes du ikke det er galt at historikerne ofte har viet krigene så stor oppmerksomhet?

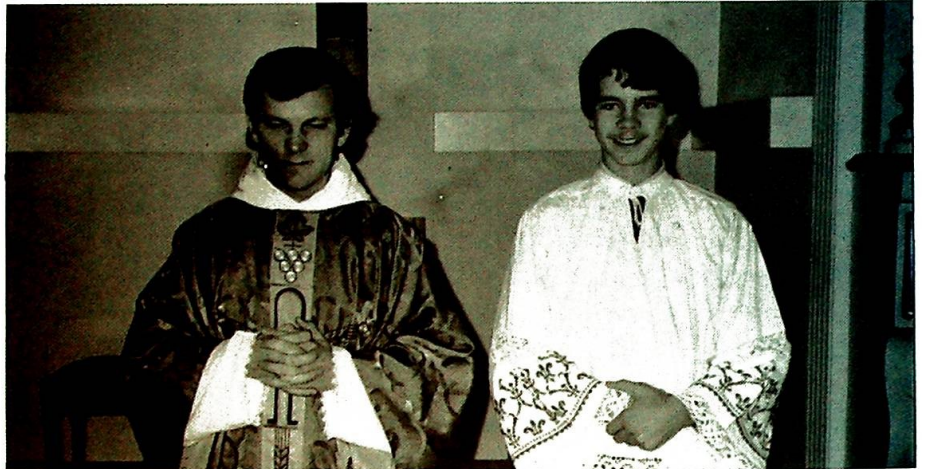
— Ikke så lenge det ikke utarter til voldsdyrkelse i fremstillingen, og det gjør det jo ikke. Jeg tror det er vel så nyttig å lese om de gamle kriger som å sitte og se voldsfilmer på fjernsyn.

— Det er særlig den eldre historien som opptar deg?

— Alt var på en måte enklere hos de gamle. Det er ikke så mye som spiller inn. Skulle jeg uttale meg om skuddet i Sarajevo og alt som satte igang 1. verdenskrig, ville jeg finne det både vanskelig og kjedelig, for det er umulig å spore det tilbake til bestemte hendelser og handlinger. Ingen kan derimot være i tvil om hvorfor grekerne angrep Troja. Det er mer oversiktelig hos de gamle, og derfor også mer spennende.

— Har du lest Homer?

— Jeg har lest hele Odysseen, men dessverre bare et sammendrag av handlingen i Iliaden. Verseformen er selvsagt litt

vanskelig i begynnelsen, men når man blir vant med den, er det virkelig spennende, og gir et godt bilde av de gamle grekere. Alle personene er ikke nødvendigvis oppdiktet. Jeg er også svært opptatt av gresk og romersk mytologi, og morer meg over å se hvordan de forklarte alt mulig, for eksempel hvordan solen gikk opp og ned, eller hvordan edderkoppen ble skapt. En ung pike hadde spunnet noe som var hennes livsverk, men som Atene ødela av ren sjalusi. Piken ble så ulykkelig at hun hengte seg. Da angret Atene, og omskapte henne til en edderkopp, for at hun evig skulle få spinne.

Patrick har også på egen hånd begynt å lære seg latin, men han innrømmer at det er vanskelig. I litteraturen fore-

trekker han klassikere som Dumas og Jules Verne.

— Har du reist noe særlig?

— Vi bodde tre måneder i Irak i fjor, og der fikk jeg anledning til å se restene av det gamle Babylon, blant annet de hengende haver og Nebukadnesers sommerpalass. Vi merket ikke så mye til krigen, bortsett fra at det var mange soldater. Vi hørte også en del skudd. Men vi bodde i Bagdad, mens krigen hovedsakelig foregår lenger sør, ved Basra. Folk var meget vennlige mot barn, og min lillebror gjorde stor lykke fordi han var så lys, og han vennet seg til å bli kysset og klemt av alle.

Patrick er også en trofast kirkegjenger. Han kommer hver eneste søndag.

— Jeg har aldri tenkt på det å gå i kirken som en plikt. For

Galligani

Gaver, Pryd- og brukskunst

Med tre forretninger i sentrum.

Vika Terrassen - Stortingsgt. 22 - N. Slottsgt. 25

Flere prestestudenter

Vatikanet (KN). Siste statistikk fra kongregasjonen for Troens Utbredelse, for studieåret 1981/82, viser at antall prestestudenter i såkalte misjonsområder fremdeles stiger raskt. På ett år er tallet steget med 1.111 — året før var økningen 668. (Statistikken omfatter ikke ordenskandidater.)

Frans av Assisi ber

19

Du er hellig!

Du er hellig, Herre, eneste Gud, som gjør underfulle ting. Du er sterk, du er stor, du er den høyeste, du er den allmektige konge, du Hellige far, himmelens og jordens konge. Du er tre og én, Herre, Gud over alle guder. Du er det gode, alt godt, det høyeste gode, Herre, levende og sanne Gud. Du er kjærlighet, godhet, du er visdom, du er ydmykhet, du er tålmodighet, du er skjønnhet, du er langmodighet, du er trygghet, du er ro, du er glede, du er vårt håp og glede, du er rettferdighet, du er måtehold, du er all vår rikdom, alt vi trenger. Du er vårt håp, du er vår tro, du er vår kjærlighet, du er all vår glede, du er vårt evige liv. Stor og underfull er Herren, Gud den allmektige, den barmhjertige frelser.

hele tiden. Jeg legger aldri skjul på at jeg er katolikk, og det blir også godtatt blant mine kamerater. De fleste av dem vet forresten lite om religion. En gang hadde vi besøk av en muhammedaner på skolen. «Er det ikke det du er?» spurte de meg . . .

Det er vanlig at man også spør ungdommen om planene for fremtiden. Jeg lar Patrick beholde sine for seg selv. Men han har lyst til å reise, særlig i Europa. Ikke først og fremst

som turist, men for å komme nærmere folk og samfunn, for å ta i øyensyn noen av de herlige landskaper og skatter som han allerede har stiftet bekjentskap med, i bøkens eventyrlige verden. La oss også håpe at han over alt vil finne glede i den tro og den gudstjeneste som han lærte å kjenne i Vor Frue kirke i Tromsø.

meg er det snarere en selvfølge, uten at det dermed er noen rutine. Dessuten liker jeg å ministrere. Jeg har vel bestandig vært henfallen til høytidelighet, mystikk og røkelse, og ser det som en ære å få være med å tjene ved alteret.

— Hva synes du om messen slik den er?

— Menigheten burde kanskje vært mer med, for eksempel til forbønnene. Men ellers har jeg ikke noe spesielt å innvende. Moderne musikk kan vi jo lytte til når som helst ellers, så det er ikke noe jeg for mitt vedkommende savner i kirken.

— Trives du i ungdomsforeningen, eller synes du miljøet er for lite?

— Det er ikke noe problem at vi er få; snarere skaper det bedre samhold og mer hygge. Derimot synes jeg vi på våre møter har litt for lite religiøse innslag. Vi er jo samlet som en *katolsk* ungdomsklubb. Troen burde prege det hele litt mer.

— Men det at dere er så få kan vel skape problemer utad? Det sies jo at de unge er redde for å stikke seg ut.

— Jeg har ikke inntrykk av det. Selv er jeg i hvert fall ikke slik at jeg må følge flokken

Unni Klepper Joynt om «Frans av Assisis skrifter»

20

Underfull er Herren i sine hellige

Det har neppe unngått St. Olavs lesere at vi nettopp har feiret 800-års jubileum for Frans av Assisis fødsel. Begivenheten er blitt markert på så mange slags vis og på så mange steder rundt om i verden, til og med på Marienlyst av vårt hjemlige NRK. For — som pater Kjell Arild Pollestad skrev i en artikkel i Aftenposten i høst — «Frans av Assisi er kanskje den eneste av Kirkens helgener som også kan telle norske protestanter blant sine venner.»

Det har vel heller ikke unngått lesernes oppmerksomhet at St. Olavs forlag har vært særdeles aktivt i 1982 — Ungdomsbønneboken er kommet, Sigrid Undset, en annen av årets jubilarer, har fått komme til orde i boken «Kritikk og tro» (Bjørnstjerne Bjørnson, som også jubilerer, er blitt behørig avstøvet annetsteds!) — og så er det vel naturlig at også Frans får komme til orde. Det er ikke mange år siden forlaget sist gav ut en «Frans-bok»: I 1976 kom «Frans av Assisi. En profet for vår tid» av N. G. van Doornik, en bok som dessverre er utsolgt fra forlaget — eller skal man si lykkeligvis, for det vidner jo om stor leseinteresse!

Årets bok heter «Frans av

Assisis skrifter» og er redigert av pater Wilhelm Hertmann. Her er det altså jubilarer selv som kommer til orde med en av Frans' unge norske «brødre», frater Knut W. Ruyter, og historikeren Erik Gunnes som kyndige kommentatorer og veivisere — i teksten og i historien. Dr. philos. Sverre Bagge har oversatt Frans' tekster fra latin til levende, inderlig og tilforlatelig norsk — om han derved har vært trofast mot originalen, har jeg ingen mulighet til å kontrollere, men all mulig grunn til å tro at han har vært!

*Rikmannssønnen fra Assisi som
kysset den spedalske*

Frans' egne tekster omfatter vel hundre av bokens rundt to hundre sider. Hva er det så

han har skrevet, denne underlige og eventyrlystne rikmannssønnen fra Assisi som steg ned av sin hest og kysset den spedalske og ble en av de store inspiratorer i kristenheten?

Her er tekster som har med «mindrebrødrenes» indre og ytre liv å gjøre, her er formaning til brødrene som vel også kan være nyttige for andre kristne, for hvem kan ikke trenge noen veiledende ord «om å unngå misunnelsens synd» og «om medfølelse med nesten»? Her er brev til brødre og andre troende, til folkenes ledere og til de geistlige herrer, her er velsignelser og tidebønner og lovsanger. Her er den kjærlige hånd og av og til den refsende pekefinger, men her er først og fremst «evangelisten Frans» — mannen som kjenner sin bibel og tar

El Salvador

San Salvador (KN). Biskopen i San Salvador, Arturo Rivera Damas, støtter opprettelsen av en kommisjon for menneskerettighetene i landet. Initiativet til kommisjonen kom fra president Alvaro Magana, og den består av kirkeledere, arbeiderledere, offiserer, politikere og privatpersoner.

Jesus på ordet i liv og virke. Hans brev og formaninger er fulle av bibelsitater og parafraiser, og hans tidebønner er vakkert sammenstillet av omhyggelig utvalgte tekster fra fjern og nær — altså fra det gamle og det nye testamentet.

Det er neppe tilfeldig at han ofte tyr til Salmenes bok — lovprisningen ligger jo den ydmyke Frans særdeles på hjer-

Paven til Bolivia

La Paz (KN). Paven har sagt ja til en innbydelse fra Bolivias president Siles Zuazo til å besøke landet, blir det opplyst i La Paz. Besøket vil sannsynligvis finne sted til høsten.

tet. Det er nesten synd at hans mest kjente lovprisning er blitt hetende «Solsangen», for tittelen er nærmest litt misvisende — det er jo *solens skaper* lovprisningen gjelder. Nettopp dette punkt går vel ofte en del mennesker hus forbi — bl.a. en del naturromantikere, dyreskyttere og miljøforkjempere som villig vekk henter både inspirasjon og argumenter i «Solsangen», men glemmer Ham sangen er rettet til — «allerhøyeste, allmektige gode Herre.»

Et stykke middelalder

Et stykke middelalder stiger frem i Frans' tekster — i og mellom linjene: rikmannen til hest og mindrebrosen til fots, pilegrimmer som ber om almisse og trenger ly for natten, munken som leser Psalteret og munken som ikke kan lese, og som ber sine 24 Fader Vår i stedet, etter Frans' forordning! Og her er munken som med valne fingre møysommelig kopierer et fromt brev eller en bønn — ved flere anledninger lyser Frans velsignelsen over disse flittige kopister, for den gang var jo en kopi et kostelig klenodium som skulle leses av generasjoner, ikke et Rank Xerox-produkt på vei til papir-

kurven . . . Middelalderbildet utvides og fordypes i kapitlet «Frans' disipler i Norge gjennom 300 år» skrevet av Erik Gunnes. «Aller først må det sies — og understrekes — at vår kunnskap om minorittene i Norge er meget spinkel,» skriver Gunnes, og det er bare så altfor sørgelig og sant det han skriver. Den fransiskaner vi kjenner best fra norsk middelalder, er vel Kristin Lavransdatters trofaste venn broder Edvin, og han er jo «en løgn og forbannet dikt»... eller?

Så meget mer beundringsverdige er det da hvor meget liv Gunnes får ut av de sparsomme kilder — spredte opplysninger hos Snorre, testamenter, salgskontrakter, små bidrag fra arkeologi og kunsthistorie. Ved å kombinere, sammenligne, undre seg og gjette — er det ikke noe som heter å krysstabulere på datasproget, tro? — og med europeisk middelalderhistorie, kirkehistorie og helgenhistorie som referanseramme, får han liv i de små bitene. Sansen for menneskelivets og historiens paradokser og viderverdigheter kombinert med varme og lun humor gjør Gunnes' utredning høyst lesverdig.

BILL. UTENLANDSFERIE

Bytt bolig - Europa, USA m.fl.

Opplysn. ved Holiday Service
Box 7017, 22007 Lund, Sverige
Tlf. (046) 14 47 64, sikrest 18-20.**MALERMESTER**
utfører allslags maler- og tapetserarbeider**GEORG OG OTTO FOERSTER**

Tlf. 21 69 06

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØNGlads vei 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32*Den virkelige Frans*

«Det er den virkelige Fransiskus vi håper leserne vil oppdage i denne boken,» skriver pater Wilhelm Hertmann i sin korte innledning til Frans' tekster, og her er vi fremme ved et kjernepunkt. Hva betyr her «virkelig» — er det den historiske personen Frans som vi har en del biografiske data om, og som har efterlatt seg en del skrifter, eller er det legendens Frans slik han har levet og virket i folks fantasi og forestillingsliv, eller er begge «virkelige»?

Vi har et lignende problem med vår egen Olav den hellige selv om den historiske Olav — i den grad vi virkelig kan få øye på ham — vel var mindre av et opplagt helgenemne i levende live enn Frans var. Den historiske Olav tapte og døde for troens sak på Stiklestad, legendens Olav er et lysende, uovervinnelig Gudsvidne som signer kilder og legger syke på steder der den historiske Olav aldri satte sin fot — ja, ofte nettopp der! Hvem av dem er den virkelige — og virksomme? Spørsmålet har langt fra bare akademisk interesse. Det har med noe så sentralt som «hva er sannhet?»

å gjøre, et spørsmål som vår tid ofte vil besvare med noe i retning av «korrekte data» — en like besnærende som fatal forenkling.

I boken «Den hellige Frans' skrifter» har man valgt å takle problemet ved å la helgenen selv komme til orde, og så la kommentarer, tolkninger og henvisninger — også til legendens Frans og til det enorme nedslagsfelt inspirasjonen fra ham representerer — komme i tillegg. Det er en farbar om enn ikke helt ufarlig vei med frater Knut W. Ruyter som engasjert og engasjerende viser over lange strekninger. Han har skrevet to kapitler i boken, «Kort biografi over Frans av Assisi» og «Noen refleksjoner om den fransiskanske bevegelse og spiritualitet». Med solide kunnskaper i bakhand, med sans for livets realiteter og med en i beste forstand kritisk sans søker Knut Ruyter å skille de mer utopiske sider ved Frans' liv og skrifter fra den spiritualitet de står for. Han diskuterer forholdet mellom «karisma og institusjon», et emne som jo er av interesse og betydning langt utover fransiskanernes egne rekker!

Lidenskapelig og viljesterk

En viss grad av billedstoring er der nok i hans fremstilling, men han har sine gode grunner til det. Og det er *ikke* legendens Frans han er ute efter. Han refererer selv noen av historiene og kaller en av dem «en av de vakreste historier som noen gang er fortalt om en hellig mann i hele religionshistorien». Det han er ute efter, er sterke tilløp til — utenom legenden — til å gjøre Frans til en ufarlig narr eller til et slags «supermenneske uten feil og lyte». Det er nemlig nyttig å se at han var et menneske fullt ut, mener Ruyter. «Det er gjennom — eller endog på grunn av hans menneskelighet at vi oppdager hans ydmykhet,» skriver han, og karakteriserer Frans som en «lidenskapelig, ambisiøs og viljesterk mann» som faktisk til tider kom i strid med seg selv av lutter evangelisk iver.

«Underfull er Herren i sine hellige» synger salmisten, og nettopp denne tekst velger Frans til avslutning for matutin på Påskedagen. Og Herrens under blir vel neppe mindre om Han her og der har et noe gjenstridig menneskelig materiale å bale med . . .

BEGRAVELSESBYRÅET

TS Jacobsen *a/s*

Ullevålsvn. 1 TELEFON *20 79 05 Alltid telefonvakt
Vi kommer i konferanse Ordner alt
Egen parkeringsplass

HOPSDAL & DAHL A/S

Aut. Installatør, TV-, Radio-
og Utstyrsforretning
TORNØGÅRDEN - BERGEN

23

Det går rykte om — og det skal være et temmelig pålitelig sådant — at det nye norske Missale i særdeles grad skal være forskånet for trykkfeildjevelens herjinger, og det er jo meget gledelig. I «Den hellige Frans' skrifter» tar han dog sitt monn igjen, dessverre. Nu kan man selvfølgelig si at i

en bok av denne art er det ånden og ikke bokstaven som teller, men jeg er redd argumentet ikke holder. For der står jo skrevet noe om at vår tale — og det tør vel også gjelde skriften? — skal være ja-ja og nei-nei, ikke mer og mindre underlige mutasjoner.

Det er synd med alle disse

skjemmende feil, særlig fordi boken ellers er særdeles vakker. Liv Benedicte Nielsen har illustrert den med enkle, inderlige bilder som vi kjenner dem fra hennes hånd. Her er munken i klosterhave og kirke og ved den spedalskes leie, her er spillemannsmotivet med to brødre efter veien med fløyte og lutt i hendene, her er antydning italiensk landskap, Frans' og vel langt på vei kunstnerens eget landskap — i jordbrune, jordvarme farver...

Evangelisk inspirasjon

«Den hellige Frans' skrifter» er utstyrt med mange fotnoter og henvisninger som inspirerer til videre lesning, og det er vel også en av hensiktene med boken. Den gir i det hele tanker og assosiasjoner i mange retninger, gode tanker og assosiasjoner, — ikke alle bøker gjør det. Og uansett hvor langt ut til siden ens tanker måtte vandre, trekkes de stadig — av Frans' egne tekster og de andre bidrag i boken — tilbake til sentrum, til den evangeliske inspirasjon. Og den kan vi vel alle trenge!

Boken fortjener samme skjebne som «Frans-boken» fra 1976, nemlig å bli lest — og utsolgt fra forlaget. ●

Gudstjenester i helgene

Liturgisk kalender

FEBRUAR

13. 6. alm. søndag.
Jer. 17, 5-8.
1. Kor. 15, 12.16-20.
Luk. 6, 17.20-26.
14. Kyrillos, munk, og Methodios, biskop,
Europas skytshelgener.
Ap.Gj. 13, 46-49. Luk. 10, 1-9.
15. Ferial. 1. Mos. 6, 5-8; 7, 1-5.10.
Mk. 8, 14-21.
- Fastetiden**
16. Askeonsdag.
Joel 2, 12-18.
2. Kor. 5, 20-6, 2.
Mt. 6, 1-6.16-18.
17. Ferial. 5. Mos. 30, 15-20. Luk. 9,
22-25.
18. Ferial. Jes. 58, 1-9a. Mt. 9, 14-15.
19. Ferial. Jes. 58, 9b-14. Luk. 5,
27-32.
20. 1. søndag i Fasten.
5. Mos. 26,4-10.
Rom. 10, 8-13.
Luk. 4, 1-13.
21. Ferial. 3. Mos. 19, 1-2.11-18.
Mt. 25, 31-46.
22. Apostelen Peters Stol. 1. Pet. 5, 1-4.
Mt. 16, 13-19.
23. Ferial. Jon. 3, 1-10. Luk. 11,
29-32.

			Dialog- messe	Høy- messe
ARENDALE	Tyholmen	lørd.	: 18.30	
St. Franciskus kirke	Tlf. 22 209	sønd.	: 8.00	11.00
ASKER OG BÆRUM	Nyveien 17, Stabekk	lørd.	: 17.45	
Mariakirken	Tlf. 53 77 35	sønd.	: 10.45	
Eikeli katolske kirke	Veståsen 18		9.15	10.30
	Tlf. 24 25 69			
BERGEN	Christiesgt. 16	lørd.	: 19.00	
St. Pauls kirke	Tlf. 32 54 10	sønd.	: 9.00	11.00
Vår Frue Kirke	Helleveien		9.30	
BODØ	Hernesvn. 22	lørd.	: 19.00	
St. Eysteins kirke	Tlf. 21 783	sønd.	: 11.00	
DRAMMEN	Cappelensgt. 1	lørd.	: 13.00	
St. Laurentius kirke	Tlf. 83 20 19	sønd.	: 8.30	10.30
FREDRIKSTAD	Kongensgt. 9		9.00	11.00
St. Birgitta kirke	Tlf. 11 438			
Messe lørdag kl. 19.00 unntatt når intensivundervisning: kl. 12.30.				
HÅLDEN	Kristian V's pl. 1		9.00	10.45
St. Peters kirke	Tlf. 81 168			
HAMAR	Torvgt. 113	lørd.	: 18.00	
St. Torfinns kirke	Tlf. 23 751	sønd.	: 11.00	
HAMMERFEST	Salsgt. 52		19.00	11.00
St. Mikael kirke	Tlf. 11 447			
HARSTAD	Skolegt. 4	lørd.	: 17.00	
St. Sunniva kirke	Tlf. 61 501	sønd.	: 10.30	
HAUGESUND	Haraldsgt. 21			11.00
St. Josefs kirke	Tlf. 23 195			
HØNEFOSS	Vesterngt. 5			11.00
St. Theresias kirke	Tlf. 22 381			
KRISTIANSANDS.	Kirkegt. 3	lørd.	: 13.00	
St. Ansgar kirke	Tlf. 24 225	sønd.	: 10.00	11.00
KRISTIANSUND N.	Flintegt. 5			11.00
St. Eysteins kirke	Tlf. 72 779			
LEVANGER	Jernbanegt. 29			11.00
St. Torfinns kirke og St. Eystens sykehjem				
LILLEHAMMER	Weidemannsgt. 3A	lørd.	: 18.00	
Mariakirken	Tlf. 52 550	sønd.	: 10.00	

		Dialog- messe	Høy- messe
LILLESTRØM <i>St. Magnus kirke</i>	Romeriksgt. 1 Tlf. 71 28 85	9.00	10.30
MOLDE <i>St. Sunniva kirke</i>	Parkvn. 25 Tlf. 51 467		11.00
MOSS <i>St. Mikael's kapell</i>	Ryggevn. 24 Tlf. 51 038		17.00
NARVIK <i>Kristi Kongekirke</i>	Håreksgt. 82		18.30
OSLO <i>St. Olav domkirke</i>	Akersvn. 1 Tlf. 20 72 26	<i>lørd.</i> : 14.00 <i>sønd.</i> : 9.30	11.00
<i>St. Hallvard kirke</i>	Enerhauggt. 4 Tlf. 67 23 83	19.00 8.35	11.00
<i>St. Dominikus kirke</i>	Neuberggt. 15 Tlf. 55 07 71	9.00 18.30	11.00
<i>Jesu Hjerte kapell</i>	Ullernchausséen 52 Tlf. 55 81 21	9.00	
<i>Grefsen kapell</i>	Glads vei 23 Tlf. 21 23 55	9.00	11.00
<i>Lunden kloster</i>	Øvre Lunden 5 Tlf. 64 18 20		10.00
PORSGRUNN <i>Vår Frue kirke</i>	Sverresgt. 26 Tlf. 50 793	<i>lørd.</i> : 18.00 <i>sønd.</i> :	11.00
STAVANGER <i>St. Svithun kirke</i>	Dronningensgt. 8 Tlf. 52 55 34	8.30 9.30 18.00	11.00
TROMSØ <i>Vår Frue kirke</i>	Storgt. 94 Tlf. 84 277	<i>lørd.</i> : 19.00 <i>sønd.</i> :	11.00
TRONDHEIM <i>St. Olavs kirke</i>	Prinsensgt. 2a2 Tlf. 21 214	9.00	11.00
TØNSBERG <i>St. Olav kirke</i>	Sandefjordsgt. 1 Tlf. 11 949		11.00
VOSS <i>St. Olavs kapell</i>	Finnesvegen 57 Tlf. 12 510		Etter avtale
ÅLESUND <i>Vår Frue kirke</i>	Nørvesund Tlf. 37 558	<i>lørd.</i> : 17.00 <i>sønd.</i> : 8.30	11.00

Liturgisk kalender

FEBRUAR

24. Ferial. Ester 14, 1.3-5.12-14.
Mt. 7, 7-12.
25. Ferial. Esek. 18, 21-28.
Mt. 5, 20-26.
26. Ferial. 5. Mos. 26, 16-19.
Mt. 5, 43-48.
27. 2. søndag i Fasten.
1. Mos. 15, 5-12.17-18.
Filip. 3, 17-4,1.
Luk. 9, 28b-36.
28. Ferial. Dan. 9, 4b-10. Luk. 6,
36-38.

MARS

1. Ferial. Jes. 1, 10.16-20. Mt. 23,
1-12.
2. Ferial. Jer. 18, 18-20. Mt. 20,
17-28.
3. Ferial. Jer. 17, 5-10. Luk. 16,
19-31.
4. Ferial. 1. Mos. 37, 3-4.12-13a.
17b-28. Mt. 21, 33-43. 45-46.
5. Ferial. Mika 7, 14-15.18-20.
Luk. 15, 1-3.11-32.
6. 3. søndag i Fasten.
2. Mos. 3, 1-8a.13-15.
1. Kor. 10, 1-6.10-12.
Luk. 13, 1-9.
7. Ferial. 2. Kong. 5, 1-15a. Luk. 4,
24-30.

Blikk på tiden

Kvinnekamp og salmesang

Kvinnekampens farligste fiende er mennenes latter, hevder Henrik Groth i et usedvanlig slemt og muntert essay om enkelte av kvinnefrigjøringsens mer absurde uttrykk og utslag. Det finnes ingen i Norges land som skriver bedre enn den gamle forlagsdirektør; han kan få den mest utidsmessige gammelmannspessimisme til å lyde som fremtidsmusikk, og bak den sikre og strenge form skjuler det seg en liberaler som stundom tangerer anarkisten i sin hets mot den kollektive dumhet. Så blir han også ofte sittende ensom oppe i sitt elfenbenstårn, hvor han med stil og konsekvens tillater seg å le på alle de gale stedene.

Kvinnesaken er et ømtålelig tema, ikke minst når en mann vil ytre seg om den, og bedre blir det ikke når man til- like er prest. Som mann kunne jeg saktens mene hva jeg ville om kvinnenes frigjøringskamp, men presten holder meg i tømme. For et kristent menneske er bare ett syn mulig; kvinnen har en selvskreven rett til likestilling. Evangeliet avviser enhver inndeling av menneskeheten i kategorier av forskjellig verdighet. Det virker derfor meningsløst når kristne ledere trekker frem bibelsteder som de mener gir dem rett og «plikt» til å herske over sine koner. Kjærligheten krever likeverd og gjensidig respekt; derfor kaller Kristus oss ikke trelle, men venner. Denne vennskapets og likeverdighetens lov gjelder også i forholdet mellom kjønnene. Mennene har således ingen grunn til å le av kvinnenes kamp for likestilling i hjem og samfunn.

Derimot må det være både Groth og oss tillatt å søke tilflukt bak latterdøren når kvinnekampens mer ekstreme og mannevonde representanter forlanger at såvel lovverk som grammatikk og virkelighet skal avskaffe den reelle forskjell mellom de to kjønn, den som bokstavelig talt ligger i sakens natur. Over et slikt urimelig krav kniser selv flertallet av kvinnene, dersom de da ikke ryster på

hodet over at deres arbeide for likestilling blir bragt inn i latterlighetens lys. At noe slikt overhode kan skje henger i hvert fall delvis sammen med en særlig mekanisme i vårt moraliserende velferdssamfunn: En medfødt dårlig norsk samvittighet søker stadig nye «merkesaker», i lys av hvilke den med beroligende tilfredshet og skadefro kan avsløre en uendelighet av urettferdigheter, «overgrep» og undertrykkende mekanismer. Den finner en slags mollstemt fred i dette. De siste årene har kvinnesaken stått fremst blant disse merkesaker, til fortregning for gamle travere som avholdssaken og målsaken. Og i likhet med andre slike saker har den fått oss til å miste sansen for såvel komikk som proporsjoner.

Jeg nøyer meg med tre små eksempler. For det første: I et av utkastene til likestillingsloven diskuterte man i fullt alvor hvorvidt det var *diskriminerende* å ha adskilte dame- og herretoalletter, sove- kupéer og badstuer. Man konkluderte med at man på grunn av den alminnelige bluferdighet ennå en tid fikk leve med urimeligheter av denne art. For det annet: Under arbeidet med en lærebok i historie ble det protestert mot at det i kapitlet om den greske mytologi var omtalt langt flere guder enn gudinner. Skulle man kanskje bringe forholdene på Olympen i overensstemmelse med vår norske likestillingslov? Det finnes land hvor historieskrivningen skjer etter slike prinsipper. Vi har ord for denslags virksomhet, men de burde vel være bannlyst i et demokrati?

Så et tredje og siste eksempel, som Norsk Kvinnelig Teologforening får ta skylden for. De har levert inn en 26 siders betenkning om utkastet til ny salmebok for den norske kirke, og det er ikke mange versene som finner nåde for deres blikk. Ikke bare kalles Gud «Far, Herre og Dommer», men i adskillige salmer sies det endog rett ut at Jesus var mann, og slikt går jo ikke an, mener foreningen. Selv den Hellige Ånd omtales som Han. Man skjønner at det ikke bare er salmebokutkastet som må revideres på det grundigste, men hele den hellige skrift.

Et kapitel for seg er de såkalte nasjonalsalmene. De kvinnelige teologer går kraftig ut mot salmer som «Gud signe vårt dyre fedreland». Ordet «fedreland» bidrar til å usynliggjøre kvinnen, sier de. Må jeg da på mennenes vegne får protestere mot et ord som «morsmål», som jo antyder at bare kvinnene kommer til orde og har talerett. Nevnte fedrelandssalme inneholder meget mer som er utålelig, og de harme kvinnene siterer følgende hårreisende bønn: «Lat folket som *brøder saman bu*». Det bør i det hele tatt bli slutt på at de kristne omtales som brødre, eller at de enkeltvis kalles «han». Følgende strofer siteres til

skrekk og advarsel: «Del ditt brød med sulten *bror*»; «Den som har veket fra deg hen, O Herre, vekk *ham* opp igjen». En trøst er det kanskje at de heller ikke vil at ordet «dåre» skal omtales som «han».

Men selv der hvor kvinnelige ord og bilder brukes må vi være på vakt. Den kvinnelige teologforening advarer mot at Kirken omtales som «bruden»; dette ordet avspeiler en altfor passiv kvinne- rolle. Dessuten frykter man «erotisk sentimentalitet og lengsel», hvilket kan utarte til «brudemystikk». Og det ville være synd og skam. Da har nok våre dydige venninner mer sans for den hånd- faste likestillingen i følgende strofe fra en begravelsessalme: «Me gruset på oss breier, og legg oss rad i rad» . . .

Dersom de kvinnelige teologer skulle vinne gehør for sitt syn, står hele vår poesi og sangtradisjon i fare. Arne Garborgs «Haugtussa» ville nesten måtte forby i sin helhet; tenk bare på følgende uhyrlighet: «Ho stend og steller i kjøken- krå, ho mor». Selv en uskyldig sang som «Pål sine høner på haugen utslepte» ville falle utenfor rammen for det tillatelige, ikke bare fordi lille Pål er en skinnbarlig «han», men fordi enkelte vers etter den nye lese måten ville nærme seg det sli- brige.

Det er sørgelig at kvinnesaken skal kunne la seg assosiere med sludder av denne art. En kvinnelig teolog som klokkelig har holdt seg utenfor foreningen, lektor Gerd Stray Nordberg, har da også uttrykkelig sagt fra i en avisartikkel at denslags bare kan skade kvinnens posisjon i kirken. Selv ville jeg ønske at Norsk Kvinnelig Teologforening kunne oppnå kollektivt medlemskap i Dag- bladets dusteforbund, hvor der fra før sitter så mange mannlige kolleger. Det er bare det at selv dusteforbundet våger ikke å le av alt som er latterlig. Bare Henrik Groths tårn er høyt nok til at han kan le uhemmet. Men vi er nok adskil- lige som går og humrer for oss selv, slik i det stille, samtidig som vår medfølelse går til de seriøse kvinnesakskvinner.

Det forundret meg at de kvinnelige teologer også protesterte mot følgende kraftsats av Petter Dass: «Gud er gud om alle mann var døde». Jeg trodde det måtte være noe av en idealvisjon for Norsk Kvinnelig Teologforening og deres likesinnede.

Pater Hilarion